

Kemény Zsigmond

Szerelem és hiúság

regény

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-47-9

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Új elevenység, új élet Pesten.

Alig ismerhetni többé rá.

Nagyobb birtokosaink, kik hazánkban csak néha fordultak meg, most Pesten akarnak lakni.

Sokan már szállást is fogadtak, vagy ősi palotáikat még fényesebbé és kényelmesebbé alakítják.

Széchenyi gróf még a tavalyi lóversenyen megpendítette az állandó nemzeti színház kérdését, és szavai meleg részvételre találtak.

A Lánchíd terve elől az akadályok egymásra tűnnek.

S mennyi vitatás foly mindenütt!

A kaszinóban a nemes gróf vizek szabályozásáról, mocsarak kiszáritásáról és csatornákról beszél, melyek oly nagy hitelű társulatok által építtetnének, hogy ezek jegyei készpénz helyett fogadtatnának el, és a közforgalomba átmennének.

- Még vasútakról is kellene gondolkoznunk - szólt Coranini Róbert, egy vonzó külsejű, művelt modorú idegen, ki évek óta mulat Pesten s a felső körökben, bár családviszonyai iránt majd senki sem tudja magát tájékozni.

A vasút megemlézése hideg mosollyal fogadtatott, mint szokás a szenvedélyes tervkészítők véleményével bánni, kik a legújabb eszméken lovagolnak, és a kétséges kísérleteket előszeretettel karolják fel.

- Végre is - mentegetőzék Róbert, látván az általa okozott kellemetlen benyomást - szilárdul meg vagyok győződve, hogy Magyarország a természettől vasutakra van kijelölve, és sehol olcsóbban nem lehetne a közlekedés e módját életbe léptetni, mint nálunk.

Most többen tekintettek kételkedően rá.

- Még csak minap nyílt meg a liverpool-manchesteri pálya - szólt egy tekintélyes szónokunk -, s még csak ezentúl világlik ki, hogy ezen új neme a szállításnak kielégíti-e a reményeket, melyek hozzá vannak csatolva. Nekünk, magyaroknak, kik kevés erővel rendelkezhetünk, csupán megpróbált sikerű vállalatokhoz lehet kezdeni. Bízunk másokra az experimentációkat.

A körülálló arcáról látszott, hogy Róbert egészen meg van cáfolva, s ő sokkal finomabb tapintattal bírt, mintsem egy megbukott ügyet makacsul védjen. Különben is a jó társalgás sohasem fajulhat vitatkozássá.

- Éppen most érkeztek meg Wesselényi vérebei, melyeket az angol király főlovászmesterétől kapott ajándékba - szólt A... gróf, más irányt adva a beszélgetésnek.

- Megnéztük már, kitűnőleg szépek - mondák többen.

- Közelebbről F... barátunknál próbát is fogunk azokkal tenni - említé egy fiatal mágnás. - S te is ígérkeztél?

E kérdés Róberthez volt intézve.

- El fogok menni - válaszolta ez.

Széchenyi most alkalmat vett a parforce vadászatra, mely legférfiasabb élvezet és a lótenyésztéssel szoros kapcsolatban áll, vonni a közfigyelmet. Eddigi agarászatainkat ő tisztán csak a multság, a szórakozás kérdésének tartá, míg az angol hajhában magas célt vett észre.

Nézetei mély benyomást szültek, s rögtön aláírási ív tétetett a kaszinó asztalára egy társaság alakulása végett, mely angol kopókat volt hoztatandó.

- Megint új vállalat - suttogták örömmel még az olvasószobában is.

- S ki áll élén? - kérde egy tudós táblabíró, ki jurátuskora óta lóra sem ült.

- Gróf Széchenyi István - mondák.

- Sietek, hogy az aláírással el ne késsem - szólt tudósunk a *Jelenkor*-t kezéből letevén, s szemüvegét, mielőtt tokjába dugná, tarka zsebkendőjével gondosan törölgetve.

Hagyjuk táblabíráinkat az aláírási ívhez kíséretünk nélkül közelíteni, mert figyelmünket a Széchenyi körétől nem messze egy más csoportozat is, mely Wesselényitől nyer ihletést és eszmét, nagymértékben izgatja.

A felsőtáblai ellenzék vezére éppen Erdélybe akart indulni, hová egy királyi biztos teljhatalommal sietett, hogy a régi rendet, mely - mint mondatott - sarkaiból kimozdítva volt, megint visszaállítsa.

Ily hír bő anyagot nyújtott a legélénkebb értekezletekre, s Wesselényi egész névjegyzékét hozá fel a sérelmeknek, melyeket körüle mindenik jót tud ugyan, de azért mégis fokónként növekvő meglepetéssel hall.

Az egész csoportozat lelkesülve, felvillanyozva van, s a vita oly eleven színezetet vált, annyi eréllyel, hévvel foly, hogy a másik körből, mely az anyagi kérdésektől volt megkapatva, mindig többen szállongának a terem azon szögletéhez, hol Wesselényi szelleme napként uralkodik a kisebb elmecsillagok fölött. A nagy szónok, ki különösen szeretett hatni és fényleni, némi benső elégtétellel látta, hogy versenytársának, kit az alkotmányos kérdésekben igen engedékenynek hitt, őszinte bámulói is azon varázssabroncsba kezdenek rendre átlépni, melyben szelleme kormányozza a kedélyeket, melyben ő mozgatja az indulatokat, teremti a meggyőződést, szabja ki az irányt. Megkapatva tehát a diadal vágya, a siker által, bal kezének

hüvelykét egyik mellénygombja fölébe szúrván, hátra szegett nyakkal, előretolt mellel, imponáló állásban s dörgő érhangon tett néhány általános észrevételt arról, hogy a politikában is tiszta bort szeret tölteni, és az akadályoktól vissza nem rettenve, mindenütt az egyenes út barátja.

Ez nagy szenzációval fogadtatott.

Széchenyi, ki a kandalló előtt - honnan a többi mocsárszáritók, vízszabályozók és sportsmanok szétszállongoltak - élénk vitatkozásban vala Róberttel, most karon fogván őt, a terem ajtaja felé halad.

Midőn Wesselényihez közelebb ért, ez a távozóra tekintve kérde: - Kedves barátom, hová mész?

- Budára a magyar színházba.

- Várj. Én is elkísérlek.

Széchenyi magasra emelt szemöldökkel mondá: - Hiszen te nem jöhetsz velem.

- Na hogyan, kedves barátom?

- Mert én szépen csendesén a hídra kerülök, te pedig az akadályoktól vissza nem rettenve, egyenest a Dunán fogsz átsétálni.

Ezen élcet némelyek találónak, többen él nélkülinek gondolták.

De Wesselényi, ki régi barátjától szokva volt a politikai kérdésekben érvek helyett ötleteket és tréfás célzatokat hallani, nevetve csatlakozott Széchenyihez, s utánuk az egész társaság színházba indult, mely akkor, bár a szigorúbb igényeknek mindenben megfelelni nem tudott, már a felső arisztokrácia nagy pártolásával dicsekedhetett.

2

Ily részvét a közdologban üdítőleg hatott a közvigalmakra is.

Fényes bálók és estélyek válták fel egymást.

Igéző lények, kiknek mosolya a mennyország megnyílása, de akiknek hódító tekintete eddig a külföldi szalonokban bűvölt és boldogított, most a kaszinó tánctermeiben lebegtek el szemeink előtt - mint egy szép költői álom - könnyen, keccsel, szívingerlőn, lélekreszkettetően.

Tündéreink száma naponként nőtt.

S pár év óta oly úrnőket is láttunk Pesten, kik eddig a Párizson kívül töltött téli évszakot tán éppen egy hosszú hamvazószerdának képzelték.

A magasb társaság házi mulatságai is megszűntek igen szűkek és kizárók lenni.

Úgyannyira, hogy beszélyünk kezdetekor már Budapest bájosb alakjait gyakran lehetett egy koszorúba fűzve látni.

Ki a legszebb virágszála e koszorúnak, nehéz elhatározni, mint általában sok más kérdést, mely a kíváncsiságot ingerleni szokta; de csakugyan a lányok közt Gévay Sarolta kisasszonynak van legnagyobb udvara..., igen, ő annyi imádót számlál, hogy ha közülük mindeniknek - Turandot hercegnőként - megoldásul egy talányt adna föl, a *Regélő* egész évi folyamát érdekessé tehetné.

Azonban az idén mégis szerencsecsillaga körül ködök és árnyak lebegnek, bár pusztá szemmel alig sejthetők.

Sarolta szuverén joga a férfiszívek felett - ah, ezen annyi keccsel gyakorolt jog, melynek isteni eredetét és teljhatalmát eddig senki kétség alá vonni nem merte - a farsang kezdetén fenyegetve lőn.

Nem mintha ő mesés hatást ne idézett volna elő a tánctermekekben mindenkori megjelenésével, nem mintha akik Mink asszony csalogányhangját és Wild úr páratlan tenorját szerették, vagy akik Kántorné magas tragikai és Lendvayné gyermekes szerepeiben gyönyörködtek, ne áldoznák vala föl hajlamaikat csak azért, hogy azon színházban lehessenek, hol az első emeleti páholyból Sarolta - ki Thalia templomát előadások szerint cserélte - fordítja szemét s látcsövét is az arszlánvilág felé, nem mintha a tömjénfüst és bók gyérült volna a szép bálványkép körül - de... ah, e de-t miként tudjam úgy megmagyarázni, hogy se többet, se kevesebbet ne mondjak, mint amennyit akarnék?

Tehát Sarolta udvarlói között most is akadt, mint a múlt farsangokon egy-kettő, ki a szerelem édes őrzöngésével nézett éjsötét szemei közé, de ő az idén már nem merte hinni, hogy sikerrel kísérthesse meg, mit hajdan Shaftesbury kisasszony, kinek lovagja hűségjelül félszemét tíz évig tartotta behunyva. Ő többé ily merészségre nem gondolt, pedig a múlt farsangokon talán nem képzelte volna lehetetlennek. S tudjuk, hogy a szép leányoknál, kik tetszelgéshez szoktak, a szerénység növekedése az önbizalom csökkenéséből foly, mi viszont náluk apró és másoktól észre sem vett adatokon épül.

Sarolta még mindig varázsolt és bámultatott, de - mert magát csalni nem akarta -, kezdé sejteni, hogy vetélytársai támadnak, kiknek későbbi diadalmuk iránt a kezesség éveikben van.

Ő tudniillik már a negyedik farsangon táncolt, s a mostani tél különösen kecses leánykákat vitt a gyermekszobákból a báltermekbe.

Saroltát szépségéért akár egy király elvehette volna, műveltsége és nemes érzése iránt nem volt panaszra ok, de szokásai és örömei csak egy kényelmes háztartás rámaiba fértek be, bár, köztudomás szerint, hozománya kevés lehet, minthogy családja egyedül hivatalviselés által tartá magát felszínen...

A 183*-i téli szezon ragyogón kezdődött és folyt. Sarolta a bálokon dicső, ünnepelt, isteni szépség volt. Ő táncolt, mosolygott, hódított, s a farsang végén egy gyors eltökéléssel Coranini Róbertnek adta kezét.

E hír, melyet az esküvő előtti napokon sem akart senki hinni, valósulásakor nagy zajt gerjesztett.

Többet beszéltek róla, mint a politikai és anyagi kérdésekről, mint Széchenyi munkáiról és Wesselényi szónoklatairól együttevén, tudniillik a szalonokban s egy hétig.

Később, igen megfoghatólag új érdekek merültek föl, új események történtek, melyek a közfigyelmet másfelé irányították, de az arisztokrácia ifjabb része a vadászaton, lovaglás közben, poharazásai alatt és a nagybőjt miatt zajtalanabbá vált házi estélyeken még sokszor tanakodott Sarolta férjhezmeneteléről.

Mi lehet oka, fejtegették, fontolgatták.

Talán Guszti külföldre utazásáért történt, talán Stefi volt hűtelen, vagy Adolfnak nem kellett volna H... grófnéhoz járni, vagy a kis táncosnő miatt van, kit Oszkár a télen annyiszor kocsiztatott... Aztán Sarolta, mint látszott, Izidort szerette, vagy mi sokkal valószínűbb, Artúrt, s Leó bizonyosan meg is kérte volna őt, ha szülei nem ellenzik, vagy Edmond, ha Idával nincs mátkaságban, vagy Tihamér, ha iskoláját bevégezi, vagy Aladár, ha apanázsát növelik, vagy Gyula, ha sarzsijáról lemond, vagy Endre, ha nagynénje meghal, vagy Tasziló, ha a majorátust megkapja. És Sarolta mégis egy Coraninihoz megy férjhez, ki derék fiú, nagy talentum, a jég hátán is megél, de nincs semmije, s az ember azt sem tudja, hogy ki. Pedig lehetetlen Saroltának Coraninit szeretni, merőben lehetetlen. Ő nem ragaszkodhatik Coraninihoz. S mennyi

kilátásról mondott le érte! Most már Albert is állítja, hogy elvette volna, s Frigyes az esküvő alatt szobájába zárkózott, s mind a két pisztolyát megtöltötte - az egyik Pirco, a másik Kuchenreiter volt -, s midőn vadásza belépett, a Pirco éppen fel vala vonva, s ő merengően nézett csövébe. Szegény Frigyes! Jó, hogy hamar tud feledni. Mekkora kilátásai voltak tehát Saroltának, s mégis kezét Coranininek adja, s mi több, szerelem nélkül! Így történnek aztán a balházasságok, melyekben a félrelépést hibáztatni sem lehet.

Az úrfiak nézeteit untig hallók már, vajon maga a bálók királynője, a hasonlíthatatlan Sarolta mit gondolt, mit érzett, midőn Coraninihez kötö sorsát?

Ah, ha ő tisztában volna szívével!

Anyja hivé, hogy szerelemből kötött frigyre adott egyezést.

Nagynénje állítja, hogy Saroltának más komoly hajlama nem is volt.

De Elvira, ki Sarolta titkainak hű bizományosa, tőle többször hallá, hogy Coraninit csak becsüli.

S melyiket ámítá Sarolta? Az anyát, a rokont vagy barátnőt?

Egyiket sem.

Mert a lánynak, ki tetszelgeni akar, szíve maga előtt legnagyobb talány, míg tetszelgő nő azért szereti szívét rejtélynek tartani, hogy föl legyen mentve nem követni.

Az ritkán ismeri valódi érzelmeit, ez pedig gyakran önmagától elvitatja.

S mit meghasonlott kedélynek nevezünk, a némbereknél e két jelenségből támad.

Sarolta, ha a legfelsőbb körű társasággal találta Róbertet, ki csak személyes tulajdonaiért jutott a haute-volée-ba, míg a többiek kétségtelen címmel, Sarolta, ha a nővilágtól irigyelt udvarlóit fogadta el, kik a gazdagság varázsával a még alig virágzó ifjúkorét is egyesíték, míg a mellettük álló Róbert komoly, de kifejezésdús arcáról a fiatal évek frissége, elevensége és búbája már tűnni kezdett. Ó, ilyenkor az ünnepelt és hiú leány csak barátságot érzett Róbert iránt, s bántva lett volna, ha valaki más és mélyebb alapúnak képzelné rokonszenvét, mely egyébiránt soha egészen megtagadva vagy eltitkolva nem volt.

Azonban a helyzetekkel észrevétlenül változott a szempont is, honnan saját szívének rejtélyei közé tekintett.

Akkortájt az előkelőbb családok szégyellték volna nyaranként Pesten lakni, és Saroltát is nagynénje pár hónapig magához szokta vinni.

E hónapok éles ellentétben voltak a többiekkel.

Mert a nagynéne kastélya Trencsén megye regényes, azonban félreeső vidékén feküdt.

Sarolta mindig bizonyos apácai világlemondással szánta magát a nyári szezonra, s ez volt kétségkívül a legnagyobb áldozat, melyet a külilledelemért tön.

De ha már egyszer falun és udvarlók nélkül kellett élnie, sok ügyességgel bírt a magányt, mennyire csak lehet, kellemessé tenni.

Gonddal öltözködött, mintha naponként társaságot várna.

Figyelemmel olvasott, mit télen sohasem tett.

Zongoráján a nehezebb darabokat próbálta játszani.

Néha akvarellben gyakorlá magát, s bár festményei a művészettől távol estek, bírtak némi bevégzettséggel és sok kellemmel.

Lovagolni szeretett, még hosszabb ideig is, de bár nem túlságos félelemből s nem is gyakorlatlanságból került minden alkalmatlant és kockáztatót, s hogy mélységek felett száguldjon el, vagy egy nagyobb árkot ugrasson át, arra sok kísérőnek kellett volna összegyűlni, mégpedig az elegáns világból, mi nagynénjénél lehetetlen volt.

Sarolta fehér kis kezeivel a virágokat nemcsak le tudta szakítani és bokrétába kötni, de széttépni, s ha különben az unatkozástól félt, megvizsgálni és fölismerni is. Ő avatva volt a fűvészet elemeibe.

S ha ennyi szórakozás, ha a kötés, hurkolás és hímzés is, nem is bírta minden óráját betölteni, akkor kész volt nagynénjét déleesti imára az udvari kápolnába elkísérni, sőt gyógyszerházzal a falu betegeihez is, bár a kis ablakú szobák sötét és meleg leve kedvetlenül hatott rá, bár a legcsekélyebb rossz szag is undorítá, s ideg ingerültség nélkül alig nézhetett a mocskos rongyokra, a szépízléstelen szenvedésekre, minők a betegségek legtöbb nemei, s különösen az oly sebekre, melyek nem veszik eredetüket, mint a párbajnál, külső sértésből.

Megtörtént azonban, hogy minden tevékenysége mellett, Sarolta néha a merengés közé ragadtatott, ámbár félt az alkalmatlan hangulatoktól, melyek a kizsákmányolt vagy kielégítetlen szívre vonatkoznak.

Ő nem szeretett megaláztatásokra gondolni, pedig noha mindig hódított, állandó diadaljelekkel alig dicsekedhetett.

Sokaktól volt imádva, míg körüle barátnői rendre férjhez mentek.

E tapasztalat sérté hiúságát, s midőn Sarolta múltjába mélyedt, néha elveszté még a reménység erélyét is. Ilyenkor szívének vágyai nélkül, hogy egy csomóba égtek volna, szétoszlottak, és mint a bolygófény szökdelve, röpkedve majd itt, majd ott tűntek föl. Elfárasztották őt, de nem vezették.

Szerencséjére a nagynéne lakása s a vidék, mely azt környezé, sokkal idillibb volt, hogysem szelíd és kiengesztelő hatását ne éreztetné még vele is, ki a